

T. XXIII (2020) Z. 2 (58)

ISSN 1509-1074

DOI 10.24425/rhpp.2020.133430

ROCZNIK

HISTORII PRASY POLSKIEJ

The first auction
of rare magazines
and newspapers organized
by Dom Książki in 1984

**Pierwsza aukcja
czasopism „Domu
Książki” w 1984 roku**

Instytut Nauk o Informacji
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN
ul. Podchorążych 2
PL 30-084 Kraków
e-mail: grzegorz.niec@up.krakow.pl
<https://orcid.org/0000-0001-9722-8914>

**Grzegorz
NIEĆ**

KEY WORDS:
antiquarian book trade, auction of rare magazines and
newspapers, old Polish and foreign vintage magazines

SŁOWA KLUCZOWE:
antykwarstwo, aukcje antykwaryczne, księgarstwo,
prasa polska i obca, „Dom Książki”

ABSTRACT
This is account of the first auction of rare magazines
and newspapers organized at the Warsaw Academic
Antiquarian Bookshop (Magazines and Newspapers)
of the Publishing House Dom Książki in 1984.
It offered over two thousand items, published
in Poland and abroad, from the 18th
until the 20th century.

ABSTRAKT
Tekst poświęcony jest pierwszej aukcji czasopism,
zorganizowanej i przeprowadzonej przez Warszawski
Antykwariat Naukowy — Czasopisma Przedsiębiorstwa
Państwowego „Dom Książki” w 1984 roku, na której
wystawiono ponad dwa tysiące rzadkich
i poszukiwanych tytułów prasowych polskich
i obcych, wydawanych w okresie XVIII–XX wieku.

Streszczenie

Powstały w 1980 roku specjalistyczny Warszawski Antykwariat Naukowy — Czasopisma Przedsiębiorstwa Państwowego „Dom Książki” w 1984 roku przeprowadził pierwszą aukcję czasopism, na którą wyselekcjonowano ponad dwa tysiące rzadkich i poszukiwanych tytułów prasowych polskich i obcych, wydawanych w okresie XVIII–XX wieku. Nigdy więcej nie wystawiono już tylu na żadnej innej. Aukcja jednak nie przebiegła zgodnie z planem, dyrekcja przedsiębiorstwa wycofała najpierw obiekty powierzone przez osoby prywatne w komis, które stanowiły połowę całego zestawu aukcyjnego, a to, co pozostało, zostało w sporej części kupione przed licytacją przez Bibliotekę Narodową i Bibliotekę Jagiellońską, posiadające prawo pierwokupu. Ostatecznie licytowano jedynie około 500 pozycji katalogowych. Wycofane komisje trafiły natomiast na aukcję w Gdańsku.

Czasopisma to obecnie dział asortymentu antykwarycznego dość specyficzny, mieszczący się raczej na marginesie obrotu. Liczba obiektów poszukiwanych i osiągających wysokie ceny jest niewielka, o ich wartości decyduje zaś sporo czynników, różnej zresztą natury, co zostało przez piszącego omówione już wcześniej¹. W niniejszym tekście chciałbym przedstawić ciekawy epizod, jakim była Pierwsza Aukcja Antykwarska — Czasopisma, zorganizowana w 1984 roku przez Warszawski Antykwariat Naukowy — Czasopisma Państwowego Przedsiębiorstwa „Dom Książki”, wówczas monopolisty na rynku. Była to jedyna aukcja tego rodzaju na taką skalę, która niestety zakończyła się częściowo niepowodzeniem.

Podaż i popyt na rynku kształtowały się wówczas inaczej niż dzisiaj, obszary niedoborów były dość rozległe, co wynikało zarówno z przyczyn politycznych (cenzura) i niedowładu organizacyjnego scentralizowanej struktury ruchu wydawniczego i księgarstwa, jak też z odczuwalnych wtedy jeszcze strat wojennych. Antykwariaty, do 1950 roku w większości prywatne, później głównie państwowe, działały na rzecz bibliotek — w dużej liczbie odtwarzanych i zorganizowanych na nowo po 1945 roku². Klient instytucjonalny traktowany był priorytetowo, na wniosek SBP Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska zyskały ponadto prawo pierwokupu na aukcjach, z czego korzystają po dziś dzień³. Aukcje antykwaryczne w okresie Polski Ludowej organizowane były przez „Dom Książki” od 1956 roku⁴, i — rzecz jasna — czasopisma też się na nich pojawiały, w niewielkiej jednak liczbie, zazwyczaj wydzielone jako jeden osobny dział. Obecnie coraz częściej rozrzucone bywają po różnych działach tematycznych, co wynika z innej niż przed laty strategii sprzedaży, nakierowanej bardziej na klienta indywidualnego i wychodzącej naprzeciw jego zainteresowaniom⁵.

¹ G. Nieć, *Wydawnictwa periodyczne w asortymencie wtórnego rynku książki*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2018, nr 2, s. 63–80.

² Szerzej w: G. Nieć, *Wtórny rynek książki w Polsce. Instytucje, asortyment, uczestnicy*, Kraków 2016, s. 63 i n.

³ Podstawę stanowiło pismo Ministra Kultury i Sztuki z dnia 19 marca 1960 roku, na podstawie którego Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska miały prawo pierwokupu wybranych przez siebie pozycji z katalogu po cenie wywołania. Współcześnie regulacja ta jest honorowana przez organizatorów aukcji, aczkolwiek po cenie wylicytowanej.

⁴ A. Skrzypczak, *W pogoni za białym krukiem. Kilka uwag o aukcjach antykwarycznych*, Warszawa 2010, s. 23.

⁵ Kwestie te przedstawiłem szerzej w: G. Nieć, *Antykwaryczne katalogi aukcyjne w Polsce po 1989 r. – ewolucja form i treści (na przykładzie Antykwariatu Rara Avis z Krakowa)*, [w:] *Książka*

Warszawski antykwariat specjalizujący się w czasopiśmie był jedyną tego rodzaju placówką w samym PP „Dom Książki”, jak i w ogóle w Polsce. Od momentu założenia w 1980 roku przez wiele lat kierowała nim Zofia Tarnowska⁶. Antykwariat, mieszczący się przy Alejach Ujazdowskich 16, działa zresztą po dziś dzień, od roku 1990 jako firma prywatna (Kosmos — Warszawski Antykwariat Naukowy)⁷. Jego specjalizacja była jednak nieco szersza i obejmowała oprócz czasopism także grafikę i materiały określane dzisiaj w praktyce bibliotecznej dokumentami życia społecznego. Według ogłoszenia zamieszczonego na czwartej stronie katalogu antykwariat skupował i przyjmował w komis: „czasopisma, kalendarze, jednodniówki, druki ulotne, sprawozdania, katalogi, afisze, plakaty, grafikę oraz bibliografie czasopism w języku polskim i obcym”.

Aukcje antykwaryczne „Domu Książki” do końca lat 70. XX wieku odbywały się głównie w renomowanych placówkach Krakowa, Warszawy, Poznania — prężnych, dużych ośrodkach kulturalnych, zasobnych w dawną książkę i inne rodzaje asortymentu oraz w Bydgoszczy, która od samego początku istnienia przedsiębiorstwa miała niezwykle prężny i dobrze prowadzony punkt. Musimy jednak w tym miejscu przypomnieć, że rynek antykwaryczny w Polsce powojennej spełniał nie tylko podstawowe, wynikające z jego natury zadania, polegające na organizacji obrotu wydawnictwami zabytkowymi i wyczerpanymi w obiegu księgarskim, ale skutkiem — wspomnianych już wyżej — licznych i pogłębiających się nieustannie niedoborów, stanowił alternatywny, niezwykle istotny kanał dystrybucji deficytowych publikacji różnego rodzaju, nie tylko tych dawnych. Na aukcjach licytowano zarówno bibliofilskie rarytasy, jak też przedwojenne podręczniki akademickie, encyklopedie, dzieła literackie i źródła — wciąż potrzebne, ale niewydawane. Niedobory te osiągnęły swoje apogeum pod koniec lat 70. i w następnej dekadzie ubiegłego stulecia. Na rynku antykwarycznym dużą aktywność wykazywały biblioteki wojewódzkie, zwłaszcza te w nowo utworzonych w 1975 roku województwach oraz biblioteki uczelniane. Dodatkowo występować zaczęły nasilające się zakupy o charakterze tezauryzacyjnym — ludzie uciekali od szybko tracącego na wartości pieniądza i kupowali wszystko, w tym również książki. Istotnym *novum* lat 80. było poluźnienie cenzury, skutkiem czego w obiegu antykwarycznym pojawiło się sporo wydawnictw emigracyjnych, których obrót był do tej pory ściśle ograniczony i funkcjonował w ramach procedur tzw. „antykwariatu

i biblioteka w procesie komunikacji społecznej, red. R. Aleksandrowicz, H. Rusińska-Giertych, Wrocław 2015, s. 173–203.

⁶ I. Janowska, *Jest w Warszawie antykwariat*, „Przegląd Księgarski i Wydawniczy” 1983, nr 12 (852), s. 1 i 5.

⁷ <https://wankosmos.pl/o-nas,3,pl.html> [dostęp: 10.01.2020]. W 1980 r. ukończono budowę Domu Książki Uniwersus w Warszawie przy ulicy Belwederskiej 20/22, dokąd przeprowadziły się z Alei Ujazdowskich księgarnie wydawnictw importowanych „Logos” i „Kosmos”, a zwolnione przez nie lokale zajęły antykwariaty, znajdujące się tam po dziś dzień.

zamkniętego”⁸. Takie przewartościowanie asortymentu z ewidentnie niższych jego rejestrów, stale rosnący popyt pozwolił dołączyć do grona organizujących aukcje także placówkom w słabszych ośrodkach — w Łodzi, Wrocławiu⁹, Gdańsku, Olsztynie, Katowicach czy Częstochowie. Na aukcyjną arenę w tym czasie wstąpił także warszawski antykwariat z czasopismami.

Zebranie odpowiedniej liczby atrakcyjnych obiektów nie było jednak łatwe, głównie pochodziły one z zakupów, a zablokowanie na dłuższy czas części asortymentu wpływało niekorzystnie na płynność finansową i wyniki konkretnej placówki. Obiekty powierzone w komis niechętnie widziano na aukcjach, a od 1974 roku nie było to możliwe w ogóle¹⁰, w latach osiemdziesiątych zaczęto odchodzić od tej praktyki, czego domagali się pracownicy i klienci antykwariatów. Zofia Tarnowska, zapowiadając na łamach „Przeglądu Księgarskiego i Wydawniczego”, iż na aukcji wystawione „będą pozycje ze zbiorów własnych i druki powierzone”, podkreślała jednocześnie, „że stworzona ostatnio możliwość dopuszczenia do licytacji druków pozostających jeszcze własnością prywatną może znakomicie uatrakcyjnić ofertę, toteż szeroko otworzyła swoje podwoje dla klientów, którzy zechcą na takich warunkach udostępnić swe skarby”¹¹. Trzeba w tym miejscu wyjaśnić, że ograniczenie to wypływało ze względów ideologicznych, jak i czysto ekonomicznych. Bibliofilstwo i aukcje nie cieszyły się sympatią komunistycznej nomenklatury kierującej księgarstwem, uważane były za przejaw burżuazyjnego stylu życia, patologie — praktyki, na które nie powinno być miejsca w socjalistycznym księgarstwie, i przez kilka lat do 1956 r. nie było¹². Zgorszenie budziły licytujące się nawzajem instytucje państwowe. Wreszcie, książki i czasopisma skupowano od osób prywatnych po ustalonych odgórnie, często nieadekwatnych, zaniżonych cenach, po czym sprzedawano je na aukcjach często za kwoty wielokrotnie wyższe, a od pozycji powierzonej w komis antykwariat pobierał jedynie prowizję 25–30% ceny.

Jak już zaznaczyłem, oferta antykwariatów, a tym samym i aukcje adresowane były głównie do klienta instytucjonalnego — bibliotek, archiwów, muzeów. Licytacja trwała zazwyczaj dwa lub nawet trzy dni, odbywała się w dni robocze, delegowani pracownicy wspomnianych instytucji brali w niej udział w ramach swoich obowiązków służbowych. Aukcję czasopism wyznaczono na dni 25, 26, 27 kwietnia 1984 roku, miejscem miał być Klub Księgarza przy Rynku Starego Miasta, istniejący zresztą do dzisiaj. Dwuczęściowy katalog obejmował 2076 obiektów,

⁸ Szerzej: G. Nieć, *Książki zakazane i źle widziane w obiegu antykwarycznym w okresie Polski Ludowej*, [w:] *Nie po myśli władzy. Studia nad cenzurą i zakresem wolności słowa na ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych*, red. D. Degen, M. Żynda, Toruń 2012, s. 129–153.

⁹ Zaznaczyć należy, że w roku 1973 odbyła się wspólna aukcja antykwariatów w Poznaniu i we Wrocławiu.

¹⁰ A. Skrzypczak, *W pogoni...*, s. 28–29.

¹¹ I. Janowska, *Jest w Warszawie...*, s. 5.

¹² G. Nieć, *Wtórny rynek...*, s. 83.

z czego ponad 80 procent stanowiły czasopisma¹³. Asortyment w katalogach aukcyjnych porządkuje się w rozmaity sposób, a kryteria podziału przecinają się nawzajem, głównie formalne i tematyczne. W analizowanej ofercie czasopisma znalazły się kilku działach, znakomitą większość — 906 pomieszczono w jednym, ogólnym dziale. Oprócz prasy polskiej znalazło się tam również kilkanaście obcych tytułów oraz niewielka liczba innego rodzaju wydawnictw, które nie można sklasyfikować jako periodyczne, aczkolwiek pewne związki z takowymi mają¹⁴. W zestawie znalazły się tytuły od XVIII wieku po rok 1945, które przedstawiono w niniejszym opracowaniu według przyjętej periodyzacji dziejów prasy, przy czym tytuły wychodzące poza dany okres odnotowano dwukrotnie, tylko jeśli oferowano egzemplarze tak datowane. Pogrubione zostały tytuły, które nabyła do swoich zbiorów Biblioteka Narodowa, podkreślono zaś kupione przez Bibliotekę Jagiellońską; w niektórych przypadkach obie ksiąźnice wybierały poszczególne numery tych samych czasopism.

Rycina 1. Warszawski Antykwiariat Naukowy Kosmos wspólnie (fot. ze zbiorów autora)

¹³ W niniejszym tekście pominięto kalendarze, sprawozdania, plakaty i afisze oraz druki ulotne.

¹⁴ Antykwiariat handlował także wydawnictwami zeszytowymi, seryjnymi, toteż w tym dziale znalazła się na przykład *Księga herbowa rodów polskich* Juliusza Ostrowskiego (Warszawa 1898, zeszyty 1–19, pozycja w katalogu: 466); *Spis abonentów Warszawskiej Sieci Telefonów Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej* (poz. 693, 694), czy powielaczowa seria lektur Wydawnictwa Literackiego Wydziału Opieki nad Żołnierzami JWWB Szkocja z 1945 roku.

XVIII w.

1. „Gazeta Krakowska”
2. **„Gazeta Warszawska”**
3. „Korespondent Krajowy i Zagraniczny”
4. „Monitor”
5. „Nowe Wiadomości Ekonomiczne i Uczone”
6. **„Polnische Bibliothek” (Michał Gröll)**

XIX w. do 1864

1. „Archiwum Teologiczne”
2. „Atheneum”
3. „Biblioteka Ossolińskich”
4. „Biblioteka Polska”
5. **„Bulletin de la Confédération du Royaume de Pologne”**
6. „Co kto Lubi”
7. „Ćwiczenia Naukowe”
8. „Dwutygodnik Literacki”
9. „Dziennik dla Dzieci”
10. „Dziennik Powszechny”
11. „Dziennik Wileński”
12. „Gazeta Wielkiego Księstwa Poznańskiego”
13. „Kmiotek”
14. „Kurier Polski”
15. „Kurier Warszawski”
16. „Kuryerka Krakowska”
17. „Magazyn dla Dzieci”
18. „Miesięcznik Połocki”
19. „Muza Nadwiślańska”
20. „Muzeum Domowe”
21. „Niezapominajki”
22. „Noworocznik” (Poznań, Treść identyczna z paryskim „Noworocznikiem Demokratycznym” 1843)
23. „Nowy Pamiętnik Warszawski”
24. „Pamiętnik Umiejętności Moralnych i Literatury”

25. „Pamiętnik Narodowy”
26. „Piśmiennictwo Krajowe”
27. „Przegląd Dwoch Światów”
28. „Przegląd Warszawski Literatury, Historii, Statystyki i Rozmaitości”
29. **„Przyjaciół Dzieci” (Lwów)**
30. „Przyjaciół Ludu” (Leszno)
31. „Pustelnik”
32. „Rocznik Wojskowy Królestwa Polskiego”
33. „Roczniki Polskie” (Paryż)
34. **„Rozmaitości”**
35. „Równianka” (Humań)
36. „Rusałka” (Wilno)
37. „Skarbiec dla Dzieci”
38. **„Sławianin”**
39. „Szkółka Narodowa”
40. „Szkółka Narodowa”
41. „Szkółka Niedzielna”
42. **„Śmieszek”**
43. „Świat Dramatyczny”
44. „Tekka Wileńska”
45. „Tygodnik Ilustrowany”
46. „Tygodnik Petersburski”
47. „Warszawska Gazeta Policyjna”
48. „Wizerunki i Roztrząsania Naukowe”
49. „Zbiór Praw dla Królestwa Pruskiego”
50. „Złoty Szlak” (organ Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Stanisławowie”
51. „Zorza” (Paryż)

1864–1918

1. „Archiwum Komisji Historycznej PAU”
2. „Bibliografia Polska”
3. „Biblioteka Ossolińskich”
4. „Brzask”
5. „Chwila Aktualna”
6. **„Czcionka”**
7. „Budzik”
8. „Diabeł”
9. „Do Broni”

10. „Gazeta Polska”
11. „Głos Robotniczy”
12. „Harcerz”
13. „Ilustrowany Tygodnik Polski”
14. „Iris”
15. „Katolik”
16. „Kłosa Ukraińskie” (Kijów)
17. „Kolce”
18. „Kraj”
19. „Kronika Diecezji Przemyskiej”
20. „Kultura Polski”
21. „Kurenda Przemyskiego Konsystorza Biskupiego obrządku łac.”
22. „Kurier Narodowy”
23. „Kurier Niedzielnny”
24. „**Kurier Świąteczny**”
25. „Kwartalnik Historyczny”
26. „Kwartalnik Litewski”
27. „Kwartalnik Teologiczny”
28. „Legion”
29. „Literatura i Sztuka” (dod. do „Nowej Gazety”)
30. „Lud”
31. „Lud i Wolność”
32. „Łącznik”
33. „Mały Światek”
34. „Meteor. Gazetka teologów stradomskich”
35. „Miesięcznik Młodzieży Polskiej”
36. „Moje Pisemko”
37. „Mrówka z Wawelu”
38. „Mucha”
39. „Muzyka Kościelna”
40. „Myśl Wszechpolska”
41. „Nasz Sztandar”
42. „Nasza Sprawa”
43. „Niedziela”
44. „Niwa”
45. „Obrońca Zwierząt”
46. „**Opiekun Domowy**”
47. „Pamiętnik Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego w Królestwie Polskim”
48. „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego”
49. „**Piast. Pismo rolniczo-przemysłowe**”
50. „**Piast**”
51. „Pochodnia”
52. „Podręcznik Skautowski”
53. „**Pokraka Poznańska**”
54. „Proletariat”
55. „Przedświt”
56. „Przegląd Akademicki”
57. „**Przegląd Dentystyczny**”
58. „**Przegląd Felczerski**”
59. „Przegląd Historyczny”
60. „Przegląd Pedagogiczny”
61. „Przegląd Słowiański”
62. „Przegląd Wojskowy”
63. „**Przyjaciół Dzieci**” (Warszawa)
64. „**Przyjaciół Ludu**” (Lwów)
65. „Przyjaciół Rodziny”
66. „Przyszłość”
67. „Robotnik”
68. „Rocznik dla Archeologów, Numizmatyków i Bibliografów Polskich”
69. „Rocznik Podhalański”
70. „Rocznik Statystyczny Królestwa Polskiego”
71. „Rocznik Szlachty Polskiej”
72. „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie”
73. „**Rocznik Towarzystwa Przemysłowców Guberni Królestwa Polskiego**”
74. „Rozrywki dla Dzieci i Młodzieży”
75. „Ruch Literacki” (Lwów)
76. „Skarbczyk Polski”
77. „Strzelec”
78. „Światło”
79. „Tatry Polskie w Warszawie”
80. „Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny”
81. „Tygodnik Ilustrowany”

82. „Tygodnik Mód i Nowości”
 83. „Tygodnik Polski”
 84. „Tygodnik Powieści”
 85. „Tygodnik Powszechny”
 86. „Tygodnik Romansów i Powieści”
 87. „Widnokraż” (Warszawa)
 88. „Widnokreگی” (Lwów)
 89. „Wieczory Rodzinne”
 90. „Zwierciadło” dod. do „Wiarusa Polskiego” (Bochum)
 91. „Życie” (Kraków – Lwów)
 92. „Zwierciadło Polskie”
- 1918–1945**
1. „Akcja Literacka”
 2. „Almanach Literacki. Wileńskiego Oddziału Białego Krzyża”
 3. „Almanach Lwowski <Atheneum>”
 4. „Almanach Nowej Sztuki”
 5. „Almanach Szlachecki”
 6. „Almanach Teatru Bydgoskiego”
 7. „Antena Literacka”
 8. „Archiwum Komisji Historycznej AU”
 9. „Arkady”
 10. „Ateneum Wileńskie” (odb.)
 11. „Balticoslavica”
 12. „Bartnik Postępowy”
 13. „Biuletyn Okręgu Stołecznego Związku Legionistów”
 14. „Biuletyn Pomorski”
 15. „Blok”
 16. „Bluszcz”
 17. „Broń i Barwa”
 18. „Chłopska Wiosna”
 19. „Chudy Literat”
 20. „Ciekawa Kotka”
 21. „Czerwony Sztandar” (Lwów 1939–1950)
 22. „Czwartak”
 23. „Dźwignia”
 24. „Echo Gimnazjalne”
 25. „Ekonomika Żydowska”
26. „Fama”
 27. „Filatelista Polski”
 28. „Gazeta Śledcza”
 29. „Głos Gminy i Gromady Wiejskiej”
 30. „Gronie”
 31. „Harcerstwo”
 32. „Harcierz”
 33. „Harcierz Tarnobrzeski”
 34. „Heljon”
 35. „Hufiec”
 36. „Informator Przemysłowo-Handlowy”
 37. „Junak”
 38. „Kalejdoskop”
 39. „Kamena”
 40. „Komunikat Ogólny” (1 Pułk Piechoty Legionów)
 41. „Koszałki Opalki Wystawowe”
 42. „Kronika Gostyńska”
 43. „Kronika Powiatu Zamojskiego”
 44. „Kuźnia”
 45. „Kwadryga”
 46. „Kwartalnik Historyczny”
 47. „Lekarz Tybetański”
 48. „Lewy Tor”
 49. „Linja”
 50. „Logeion” (pismo Teatru Wołyńskiego, Łuck)
 51. „Lucifer”
 52. „Lutnia”
 53. „Łowiec”
 54. „Łowiec Polski”
 55. „Łódź w Ilustracji”
 56. „Mały Misjonarz”
 57. „Mały Płomyczek”
 58. „Medycyna Syntetyczna”
 59. „Meteor. Miesięcznik poetycki”
 60. „Miesięcznik Literacki”
 61. „Miesięcznik Żydowski”
 62. „Młody Las”
 63. „Młody Obywatel”
 64. „Młody Polak”

65. „**Młody Prometeusz**”
 66. „Młody Rolnik”
 67. „**Moje Pisemko**”
 68. „Myśl Polska”
 69. „Na Tropie”
 70. „Nasz Widnokrąg”
 71. „Nasz Wyraz”
 72. „Niepodległość”
 73. „Nowa Kronika”
 74. „Nowa Wieś”
 75. „Obrońca Polski”
 76. „**Ociemniały Żołnierz**”
 77. „Ojczyzna” (pismo frontowe, 1920)
 78. „Okolice Poetów”
 79. „Organizacja Przysposobienia Rolniczego”
 80. „Orli Lot”
 81. „Osnowy Literackie”
 82. „Pamiętnik Koła Kielczan”
 83. „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego”
 84. „Piaś”
 85. „Pion”
 86. „Pologne Litteraire”
 87. „Powstaniec”
 88. „Prądy” Łódzki Klub Literacki
 89. „Problemu Europy Wschodniej”
 90. „Prom. Miesięcznik poetycki”
 91. „Promyk”
 92. „Przegląd Bydgoski”
 93. „Przegląd Socjalistyczny”
 94. „Przegląd Społeczny”
 95. „Przegląd Wielkopolski”
 96. „**Przegląd Wileński**”
 97. „Przegląd Wszechpolski”
 98. „Przysposobienie Rolnicze”
 99. „Radostowa” (Kielce)
 100. „Reflektor” (Lublin)
 101. „Robotnik”
 102. „Robotnik Polski”
 103. „Rocznik Kasprowiczowski”
 104. „Rocznik Oficerski”
 105. „Rocznik Orientalistyczny”
 106. „Rocznik Statystyczny Wilna”
 107. „Rocznik Strzelecki”
 108. „Rocznik Zakładu Narodowego Imienia Ossolińskich”
 109. „Rocznik Ziemi Górskich”
 110. „Rycerz Maryji” (Kartuzy)
 111. „**Salon Literacki**” (Poznań)
 112. „Samowychowanie” (harcerskie)
 113. „**Satyr**”
 114. „Sierp” (Kijów)
 115. „Skamander”
 116. „**Skawa**”
 117. „**Słonko**”
 118. „**Socjalista**”
 119. „Sprawy Narodowościowe”
 120. „Strzelec”
 121. „Studio”
 122. „Sybirak”
 123. „**Szopen**”
 124. „Środy Literackie”
 125. „Taternik”
 126. „Tekka Pomorska”
 127. „**Tomaszów**”
 128. „Trybuna Wolności”
 129. „Tydzień” dod. do „Gazety Szamotulskiej”
 130. „W Kręgu Wodzów” harcerskie
 131. „Wiadomości Literackie”
 132. „Wiadomości Redutowe” (Wilno)
 133. „Wiadomości Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie”
 134. „Wierchy”
 135. „Wieś”
 136. „Wilno”
 137. „Winiarstwo Domowe”
 138. „**Winnica. Miesięcznik ilustrowany poświęcony kobiecie w życiu, sztuce i anegdocie**”
 139. „Wschód Polski”

140. „Współczesność Polska”
141. „Wychowanie”
142. „Wymiary” (Łódź)
143. „Z Dawnych Dni” kombatanckie (Łódź)
144. „Ziemia Czerwińska”
145. „Ziemia Kaliska”
146. „Znicz Podola”
147. „Zwierciadło” (Wilno)
148. „**Zwrotnica**”
149. „Żołnierska Dola”
150. „Żołnierz 3-ej Armii”
151. „Życie Tatarskie”
152. „**Życie Teatralne**”
153. „Życie Warszawy”
154. „Źródła Mocy” (Wilno)

Obce

1. “Adler. Heraldisch, genealogische Zeitschrift”
2. “Amtliches Schulblatt für den Regierungsbezirk Köslin”
3. “Amtsblatt der Riegierung zu Oppeln”
4. “Baltische Studien”
5. “**Dnewnyk Ruskij**” (Lwów)

6. “Herold”
7. “Jahrbuch für Genealogie, Heraldik und Sphragistik”
8. “Journal des Dames et des Modes”
9. “Journal of the Gypsy Lore Society”
10. “Lippe” (almanach rodzinny)
11. “Mitteilungen der Kaiserlich-Königlichen Geographischen Gesellschaft”
12. “Monatsblätter”
13. “Siebenter Provinzial-Landtag der Stände der Königreichs Preussen”
14. “Zeitschrift des Westpreußischen Geschichtsvereins”
15. “Zur Erinnerung an das hundertjährige Jubiläum der Curonia”
16. “Zwiebelfisch. Eine kleine Zeitschrift für Buchwesen und Typographie”

Inne, związane z prasą wydawnictwa

1. *Księga Pamiątkowa PPS. W trzydziestą rocznicę („Robotnik” 1923)*
2. *Przegląd treści dziesięciu roczników czasopisma etnograficznego pt. „Lud”*

Oprócz powyższego zestawienia czasopisma polskie z tego samego zakresu chronologicznego znajdują się w innych działach: „Polonica”, gdzie ukryto wszystkie pisma emigracyjne, oraz „Katalogi antykwarskie i wydawnicze”. W tym ostatnim jest także kilkanaście tytułów, które uznać należy za czasopisma, w tym „czasopisma bibliofilskie”¹⁵. Ukazywały się one cyklicznie, aczkolwiek ich wydawcami byli antykwariusze i znakomita większość spośród nich zawierała przeważnie oferty konkretnych firm. Znalazły się tam również innego rodzaju wydawnictwa, związane z prasą, na przykład katalogi prasy, czy bibliografie.

¹⁵ M. Czechowski, *Czasopisma bibliofilskie (Przewodnik Antykwarski. Wiadomości Antykwarskie „Bibliofila Polskiego”. Wiadomości Bibliofilskie. Bibliofil Polski. Szpargaly. Kurier Antykwarski. Kurier Bibliofilski)*, „Roczniki Biblioteczne” R. 30: 1986, s. 241–258.

Czasopisma emigracyjne i obce Polski dotyczące do 1939

1. „L’Aigle Blanc”
2. „Bulletin de L’Union nationale polonaise la Pologne”
3. „Dla Wszystkich. Pismo dla młodzieży ewangelickiej” (Strzegom – Cieszyn)
4. „Gazeta Robotnicza” (Berlin)
5. „Ilustrowana Biblioteka Rozmaitości” (Wiedeń)
6. **„Jeniec. Tygodnik polskiego obozu w Gardelegen”**
7. „Listy Harbińskie”
8. **„Mały Sztandar”**
9. „Niezapudka”
10. **„Niezawisłość”**
11. „Noworocznik Demokratyczny”
12. „Pielgrzym Polski”
13. „Pismo Towarzystwa Demokratycznego Polskiego”
14. „Pobudka”
15. „Prace Literackie” (Wiedeń)
16. „Przegląd Polski” (Fryburg)
17. „Theologische Berichte von neue Buechern von einer Gesellschaft zu Danzig aufgefertigt”
18. „Trzeci Maj” (Paryż)
19. **„Wiedeński Kurier Polski”**

20. „Zbiór Praw dla Państw Królestwa Pruskiego”

Czasopisma bibliofilskie oraz katalogi antykwarskie, księgarskie i wydawnicze

1. „Antykwariusz Polski”
2. **„Antykwarnia Warszawska”**
3. „Baumkoler – Dancygier”
4. „Bibliofil Krakowski”
5. „Friedlein D.E.”
6. „Gebethner i Wolf”
7. „Katalog Wydawnictw Księży Jezuitów”
8. „Księgarnia Świętego Wojciecha”
9. „Wśród Książek. Poradnik bibliograficzny” (E. Wende i Ska, dod. do pisma „Świat”)
10. „Szpargały”

Katalogi prasy

1. „Informator Prasowy”
2. „Katalog Prasowy PARA” (Biuro Ogłoszeń, Poznań)
3. „Katalog Prasy Rzeczypospolitej Polskiej”
4. „Spis Gazet i Czasopism Rzeczypospolitej Polskiej oraz poradnik reklamowy” (Teofil Pietraszak)

Poza tym obszernym zespołem, obejmującym 352 tytuły prasy polskiej i obcej od XVIII po lata 40. XX wieku, znalazło się jeszcze 255 czasopism z okresu wojny i okupacji — tajnych i jawnych (gadzinowych) oraz emigracyjnych, które w analizowanym katalogu pomieszczono w działach: „Prasa Polska 1939 (wrzesień – październik)”, „Prasa konspiracyjna 1939–1945”, „Prasa powstania warszawskiego 1 VIII – 5 X 1944”, „Prasa jawna Generalnej Guberni”. Chronologicznie i tematycznie wiąże się z tym działem znaczna część „Poloniców”, które — jak już zaznaczyłem — objęły wszystkie czasopisma emigracyjne i Polski dotyczące. Podobnie jak w przedstawionym wcześniej pierwszym dziale, znalazły się i tutaj druki innego rodzaju, powiązane formalnie, tematycznie i chronologicznie. Uwzględnione zostały jedynie te, które w jakikolwiek sposób wiążą się z wydawnictwami periodycznymi.

Prasa Polska 1939 (wrzesień – październik)

1. „ABC Nowiny Codzienne”
2. „Dobry Wieczór i Kurier Czerwony”
3. „Dziennik Krakowski”
4. „Dziennik Ludowy Ilustrowany”
5. „Dziennik Polski”
6. „Echo”
7. „Express Poranny”
8. „Goniec Warszawski”
9. „Kurier Poranny”
10. „Kurier Warszawski”
11. „Wieczór Warszawski” (także gazetki ścienne)
12. Gazeta wspólna: „Czas”, „Express Poranny”, „Goniec Warszawski”, „Kurier Czerwony”, „Kurier Poranny”, „Kurier Warszawski”, „Wieczór Warszawski” (nr. 3 z 29 IX, zawierający Odezwę gen. Römmla o poddaniu Warszawy)

Prasa konspiracyjna 1939–1945

1. „Armia Ludowa”
2. „Bądź Gotów!”
3. „Biedronka. Wiadomości do opowiadania”
4. „Biuletyn Informacyjny” SZP–ZWZ–AK
5. „Biuletyn Słowiański”
6. „Biuletyn Żołnierski”
7. „Brzask. Pismo Młodych”
8. „Chłopski Znak”
9. „Chłopskie Jutro”
10. „Czyn”
11. „Do Broni!”
12. „Der Durchbruch” (pismo dywersyjne, Akcja N)
13. „Germania. Kampfblatt der nationalen Bewegung Grossdeutschlands” (pismo dywersyjne, Akcja N)

14. „Głos Demokracji”
15. „Głos Łodzi”
16. „Głos Polski”
17. „Głos Polski Walczącej”
18. „Głos Pracy”
19. „Głos Prawdy”
20. „Głos Wolny”
21. „Głos Wolny Wolność Ubezpieczająca”
22. „Gospodarka Chłopska”
23. „Gwardia Ludowa”
24. „Herold Polski”
25. „Insurekcja”
26. „Inteligencja Pracująca”
27. „Kraj”
28. „Kronika Polska”
29. „Kultura Polska”
30. „Miecz i Pług”
31. „Młoda Demokracja”
32. „Młoda Myśl”
33. „Młoda Polska”
34. „Myśl Socjalistyczna”
35. „Myśl Państwowa”
36. „Myśl Wyzwolona”
37. „Naprzód”
38. „Naród”
39. „Naród i Wojsko”
40. „Nowy Kurier Warszawski” (pismo dywersyjne jako dod. do gadzinówki)
41. „Nurt Młodych!”
42. „Państwo Polskie”
43. „Placówka”
44. „Płomienie”
45. „Polka Czynu”
46. „Polska Ilustrowana”
47. „Polska Walczy”
48. „Polska Żyje”
49. „Prawda”
50. „Prawda Dnia”
51. „Przegląd Tygodnia”
52. „Przez Walkę do Zwycięstwa”

53. „Radło”
54. „RAPP — Regionalna Agencja Prasowa Podlasie
55. „Reforma”
56. „Robotnik”
57. „Rzeczpospolita Polska”
58. „Strzelec”
59. „Serwis”
60. „Słowa Prawdy”
61. „Der Soldat” (pismo dywersyjne, Akcja N)
62. „Sprawy Łużyckie”
63. „Towarzysz Pancerny”
64. „Trybuna Wolności”
65. „Walka”
66. „Wiadomości Polskie”
67. „Wieś i Miasto”
68. „Wolna Polska”
69. „Wolność”
70. „Wschód”
71. „Wzlot”
72. „Zachodnia Straż Rzeczypospolitej” (dodatki humorystyczne)
73. „Żołnierz Polski”
74. „Żołnierz Polski w Drugiej Wojnie Światowej”

Prasa powstania warszawskiego 1 VIII – 5 X 1944

1. „Barykada — Warszawa Walczy”
2. „Barykada Powiśla”
3. „Biuletyn Centralnego Komitetu Ludowego”
4. „Biuletyn Informacyjny”
5. „Demokrata”
6. „Dzień Warszawy”
7. „Kobieta na Barykadzie”
8. „Kurier Stołeczny”
9. „Komunikat Informacyjny. Komenda Placu Odcinka Mokotów”
10. „Komunikat Informacyjny. Referat Prasowy Delegatury Rządu”

11. „Nowy Świat”
12. „Robotnik”
13. „Rzeczpospolita Polska”
14. „Syndykalista”
15. „Tydzień”
16. „Walka”
17. „Warszawa Walczy”
18. „Wielka Polska”
19. „WIP-ADZ”
20. „Wolna Polska”
21. „Żywią i Bronią”

Prasa jawna Generalnej Guberni

1. „Aktualne Ilustracje” (gazetka ścienna)
2. „Amtlicher Anzeiger für das Generalgouvernement. Dziennik Urzędowy dla Generalnego Gubernatorstwa”
3. „Fala”
4. „Gazeta Ilustrowana”
5. „Gazeta Lwowska”
6. „Gazeta Narodowa” (prasa pseudo-konspiracyjna)
7. „Gazeta Ścienna „Nowiny”
8. „Głos Polski” (prasa pseudokonspiracyjna)
9. „Goniec Krakowski”
10. „Ilustrowany Kurier Codzienny”
11. „Ilustrowany Kurier Polski”
12. „Kurier Radomski”
13. „Las i Drewno”
14. „Mały Ster”
15. „Nowy Kurier Warszawski”
16. „Przełom”
17. „Spółdzielca”
18. „Ster”
19. „Zawód i Życie”
20. „Zdrowie i Życie”

Czasopisma emigracyjne 1939–1945

1. „Czarno na Białem”
2. „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”

3. „Fakty i Dokumenty Chwili”	14. „Perspectives”
4. „Głos USA”	15. „Polak. Tygodnik. The Polish Weekly”
5. „Myśl Lotnicza”	16. „Polish American Studies”
6. „Na Szlaku Kresowej”	17. „Polska Odrodzona. Det Nya Polen” (Sztokholm)
7. „Nowe Widnokregi”	18. „Poseł Ewangelicki”
8. „Orzeł Biały”	19. „Powrót. Tygodnik Polskiego Obozu Wojskowego na Wyspie Sylt”
9. „Płomyczek” (dodatek do „Nowych Widnokregów”)	20. „Przegląd Katolicki”
10. „Przedświt”	21. „Przegląd Kawalerii i Broni Pancерnej”
11. „Robotnik Polski w Wielkiej Brytanii”	22. „Quarterly of The Polish Western Association of America”
12. „Tygodnik Polski”	23. „Rocznik Polonii”
13. „W Imię Boże. Biuletyn Wewnętrzny Biskupa Polowego”	24. „Światło” (PPS, Paryż)
14. „Zielony Sztandar”	25. „Wczoraj i Jutro”

Czasopisma emigracyjne i Polski dotyczące po 1945

1. „Akcenty”	26. „Wiadomości Codzienne. Pismo Polskich Obozów Wojskowych na Wyspie Sylt”
2. „Biuletyn Koła Inżynierów — Żołnierzy Obozu Uniwersyteckiego Winterthur”	27. „Wiadomości Nauczycielskie”
3. „Biuletyn Oświatowy” (Lubeka)	28. „Więści Polskie” (Palestyna)
4. „The Kościuszko Foundation Bulletin”	29. „Zeitschrift für Ostforschung”
5. „Lewy Nurt”	
6. „Migrant Echo”	
7. „Mój Przyjaciół”	
8. „Myśl Polska”	
9. „Na Rozdrożu”	
10. „Nasz Płomyczek”	
11. <u>„Nasza Świetlica”</u>	
12. „Nauka Chrystusowa”	
13. <u>„Ochotniczka”</u>	

Inne, związane z prasą wydawnictwa

1. Biblioteczka „Mojego Przyjaciela”
2. Jan Kowalik, *Bibliografia czasopism polskich wydanych poza granicami kraju od września 1939 roku*, t. 1–4, Lublin 1976
3. Stanisław Zieliński, *Bibliografia czasopism polskich zagranicą 1830–1934*, Warszawa 1935

Ten imponujący i po dziś dzień największy zestaw dawnej prasy, jaki został przygotowany na jedną aukcję antykwaryczną, nie był jednak w całości licytowany. Na krótko przed jej terminem kierownictwo warszawskiego oddziału „Domu Książki” wycofało pozycje powierzone do sprzedaży przez komitentów w komis, a stanowiły one niespełna połowę wszystkiego — 1034 z 2076¹⁶. Poza tym gros

¹⁶ A. Skrzypczak, *Kilka uwag o aukcjach antykwarycznych*, „Przegląd Wydawniczy i Księgarski” 1984, nr 11–12 (863–864), s. 11.

z tego co pozostało — 537 pozycji zakupiły po cenie wywołania główne księżnice kraju: Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska¹⁷. W stosownym druku zawiadomiono zainteresowanych, że aukcja odbędzie się 27 kwietnia, i że „do licytacji zostały zakwalifikowane tylko niżej wymienione pozycje”.

Regionalne dyrekcje PP „Dom Książki” miały autonomię, toteż występowały pewne różnice w praktyce organizacyjnej, w tym dotyczące aukcji. Wycofane obiekty z aukcji warszawskiej licytowano dwa miesiące później w Gdańsku. W załączonym do katalogu piśmie czytamy:

Uprzejmie informujemy, że w wyniku starań zdołaliśmy pozyskać na I Gdańską Aukcję Antykwaryczną — wydawnictwa oferowane przez Komisantów na I Warszawską Aukcję Czasopism, która nie doszła do skutku. Sądzymy, że włączenie czasopism do Gdańskiej Aukcji, która odbędzie się w dniach 25–27 VI br. w pełni zadowoli naszych Szanownych Klientów. Serdecznie zapraszając do Gdańska prosimy o zabranie Katalogu I Warszawskiej Aukcji Czasopism¹⁸ [licytowano bowiem poszczególne pozycje według tego katalogu — przyp. G.N.].

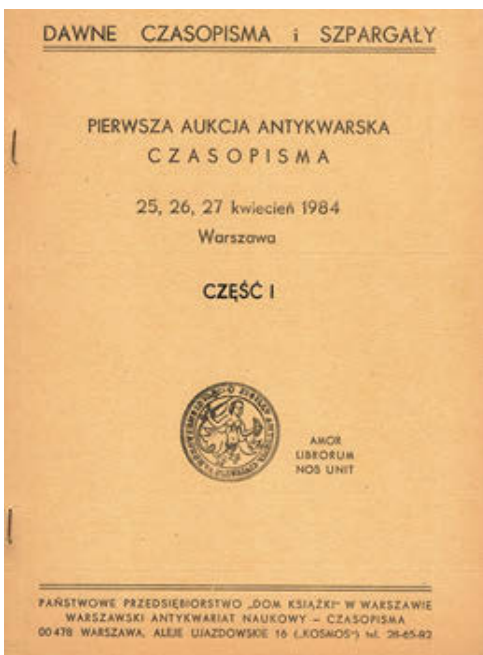
W analizowanym zestawie aukcyjnym zwraca uwagę, przede wszystkim, niewielka liczba czasopism najstarszych — z XVIII wieku, znakomita większość natomiast pochodziła z następnych stuleci. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się periodyki kresowe i legionowe, które — z oczywistych wówczas względów — nie mogły być jakoś szczególnie wyodrębnione, a były wśród nich rzeczy bardzo poszukiwane, jak chociażby nadbitki z „Ateneum Wileńskiego”, zawierające *Wileńską bibliografię regionalną* (poz. 28–29), czy ciekawy wołyński „Logeion. Pismo okresowe, poświęcone propagandzie kultury teatralnej” (poz. 337). W omawianym zestawie aukcyjnym, jak podkreślała — w cytowanym już wywiadzie — kierowniczka Antykwariatu Zofia Tarnowska, znajdowało się sporo rzadkich, poszukiwanych pozycji, nawet takich, których nie uwzględniały ówczesne bibliografie — „tego wydania Estreicher nie notuje” przeczytamy w opisie poznańskiego „Noworocznika” z 1843 roku, będącego przedrukiem paryskiego „Noworocznika Demokratycznego” (poz. 440). W katalogu zwracano uwagę także na unikatowość konkretnych pozycji, jak chociażby w przypadku „Germanii” (poz. 1007) — jednodniówki z Akcji N, której egzemplarz miał się znajdować w „tylko jednej bibliotece”. Jako „wielką rzadkość” anonsowano m.in. puławski „Skarbiec dla Dzieci” Karola Sienkiewicza z 1830 roku (poz. 679), a jako „bardzo rzadkie” np. komplet — „całą wydawniczą”, jak to określono, warszawskiej „Pochodni”, pisma Ligi Narodowej (poz. 487)¹⁹, czy również oferowany w komplecie „Głos USA”

¹⁷ Anonimowe notatki w posiadaniu Pawła Podniesińskiego.

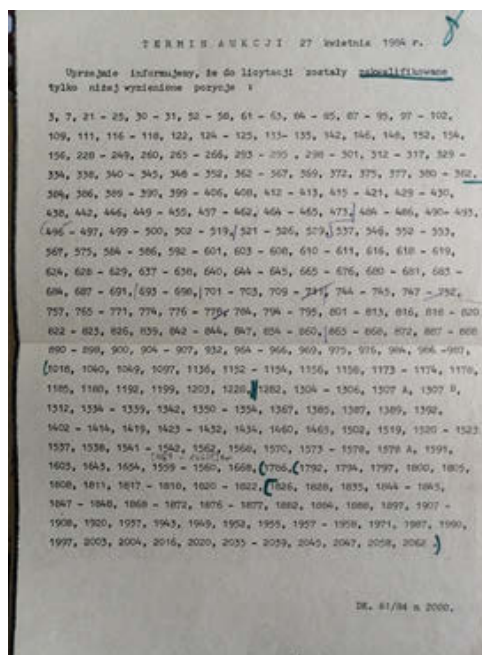
¹⁸ Maszynopis powielony ze zbiorów P. Podniesińskiego.

¹⁹ Co ciekawe, *Spis tytułów prasy polskiej 1865–1918* podaje, że pismo ukazywało się w latach

z 1943 roku, „pismo zrzućane z samolotów amerykańskich nad Polską” (poz. 1468). Niestety, nie posiadamy pełnej listy wyników aukcji, ze szcztąkowych danych, jakie się zachowały, można jednak wskazać kilka przykładowych, najbardziej spektakularnych przebić, które podają według kolejności katalogu. Jeden numer „Chłopskiej Wiosny. Czasopismo społeczno-literackie. Akademicki Organ Młodej Wsi” wyceniony na 240 zł, sprzedano za 2600 zł (poz. 107). „Przysposobienie Rolnicze. Czasopismo zawodowe młodzieży wiejskiej” kolejno — 800 zł, 12000 zł (poz. 581). Zawzięcie licytowano okupacyjną „Gazetę Lwowską”, której trzy numery wyceniono po 60 zł, a sprzedano dwa po 800, a jeden za 900 zł (poz. 1304–1306), podobnież poszybowała cena „Gońca Krakowskiego” z 60 do 1100 zł (poz. 1312). Prawie dziesięciokrotnie przebito cenę wywołania *Bibliografii czasopism polskich zagranicą 1830–1934* Stanisława Zielińskiego z 2400 zł na 23000 zł (poz. 1668)²⁰. Najprawdopodobniej tego rodzaju spektakularnych wyników było więcej, aczkolwiek należy podkreślić, że w tamtym okresie nikogo one nie zaskakiwały. Pieniądz tracił na wartości, sytuacja na rynku była nerwowa, książką — nową i antykwaryczną spekulowano, kwitł handel czarnorynkowy; cenniki antykwaryczne szybko się

Rycina 2. Katalog pierwszej aukcji antykwarycznej czasopism z 1984 roku

Rycina 3. Karta katalogu aukcyjnego z zakwalifikowanymi do licytacji pozycjami

1899–1901, tymczasem na aukcji pojawił się jeszcze jeden numer ze stycznia 1902 (*Spis tytułów prasy polskiej 1865–1918*, oprac. A. Garlicka, Warszawa 1978, s. 256, poz. 3687).

²⁰ Według danych zebranych przez Pawła Podnieśńskiego.

dezaktualizowały, choć starano się je uzupełniać. Dodajmy, że *Bibliografia Zielińskiego* po dziś dzień pozostaje drukiem niezwykle rzadkim.

Ciekawie przedstawia się natomiast lista zakupów głównych księżnic kraju — Biblioteki Narodowej i Biblioteki Jagiellońskiej, zwłaszcza ta pierwsza nabyła bardzo wiele tytułów. Spośród licznej oferty czasopism dawnych i przedwojennych wybrano około kilkunastu procent, uzupełniono posiadane roczniki, zakupiono rzadkie tytuły, np. prasy fachowej, jak chociażby „Medycyna Tybetańska”, czy „Bartnik Postępowy”. Konspiracyjnych periodyków już niespełna połowa trafiła do zbiorów BN, a pisma z września 1939 roku i powstania warszawskiego prawie wszystkie.

Pierwsza Warszawska Aukcja Antykwaryczna — Czasopisma była wydarzeniem bez precedensu, następna w roku 1987 roku zgromadziła niespełna 1200 obiektów. Wprawdzie nie została przeprowadzona zgodnie z zamierzeniami organizatorów, to bez mała wszystkie pozycje sprzedano w Warszawie, a później w Gdańsku. Wydatnie zasiłyły swoje zbiory główne księżnice — Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska, które skorzystały ze swojego przywileju. Antykwariuszom udało się udowodnić, że czasopisma mogą stanowić atrakcyjny dział asortymentu, jeśli oczywiście zostaną odpowiednio dobrane i opracowane. Współcześnie, choć handel rządzi się już innymi prawami, druki periodyczne mają swoje miejsce w katalogach aukcyjnych i ofertach firm działających na rynku antykwarycznym.

Bibliografia

- Czechowski M., *Czasopisma bibliofilskie (Przewodnik Antykwarski. Wiadomości Antykwarskie „Bibliofila Polskiego”. Wiadomości Bibliofilskie. Bibliofil Polski. Szpargały. Kurier Antykwarski. Kurier Bibliofilski)*, „Roczniki Biblioteczne” R. 30: 1986, s. 241–258.
- Janowska I., *Jest w Warszawie antykwariat*, „Przegląd Księgarski i Wydawniczy” 1983, nr 12 (852), s. 1 i 5.
- Nieć G., *Antykwaryczne katalogi aukcyjne w Polsce po 1989 r. — ewolucja form i treści (na przykładzie Antykwariatu Rara Avis z Krakowa)*, [w:] *Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej*, red. R. Aleksandrowicz, H. Rusińska-Giertych, Wrocław 2015, s. 173–203.
- Nieć G., *Wtórny rynek książki w Polsce. Instytucje, asortyment, uczestnicy*, Kraków 2016.
- Nieć G., *Wydawnictwa periodyczne w asortymencie wtórnego rynku książki*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2018, nr 2, s. 63–80.
- Nieć G., *Książki zakazane i źle widziane w obiegu antykwarycznym w okresie Polski Ludowej*, [w:] *Nie po myśli władzy. Studia nad cenzurą i zakresem wolności słowa na*

- ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych*, red. D. Degen, M. Żynda, Toruń 2012, s. 129–153.
- Pierwsza Aukcja Antykwareczna — Czasopisma*, Warszawa 25, 26, 27 kwiecień 1984, cz. 1–2, oprac. Z. Tarnowska.
- Skrzypczak A., *Kilka uwag o aukcjach antykwarecznych*, „Przegląd Księgarski i Wydawniczy” 1984, nr 11–12 (863–864), s. 11.
- Skrzypczak A., *W pogoni za białym krukiem. Kilka uwag o aukcjach antykwarecznych*, Warszawa 2010.
- Spis tytułów prasy polskiej 1865–1918*, oprac. A. Garlicka, Warszawa 1978.